

Категорія справи № 638/1098/16-ц: **Цивільні справи; Позовне провадження; Спори про захист немайнових прав фізичних осіб; Спори про захист честі, гідності та ділової репутації.**

Надіслано судом: **09.08.2018**. Зареєстровано: **10.08.2018**. Оприлюднено: **15.08.2018**.

Дата набрання законної сили: **09.08.2018**

АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постанова

Іменем України

Справа № 638/1098/16-ц

Провадження № 22-ц/790/3768/18

09 серпня 2018 року

м. Харків

Апеляційний суд Харківської області в складі колегії:

головуючого - Сащенко І.С.

суддів - Коваленко І.П., Овсяннікової А.І.,

за участю секретаря Бойко А. О.,

учасники справи:

позивач - ОСОБА_1;

відповідачі - ОСОБА_2;

-Громадське об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції»;

третья особа - Головне управління ДМС України в Харківській області

розглянув у відкритому судовому засіданні в місті Харкові в порядку спрощеного позовного провадження апеляційну скаргу Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» на рішення Дзержинського районного суду міста Харкова від 15 березня 2018 року (суддя Семіряд І.В.) по справі за позовом ОСОБА_1 до ОСОБА_2, Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції», третя особа - Головне управління ДМС України в Харківській області, про захист честі, гідності та ділової репутації, -

встановив:

16.01.2016 ОСОБА_1 звернувся до суду із вказаним позовом, в якому просив суд :

1.Визнати наступну інформацію, розміщену в мережі Інтернет на сайті Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції»:

-ІНФОРМАЦІЯ_1 у відкритому листі до Голови партії «Солідарність» - Блок Петра Порошенка» ОСОБА_4 від Всеукраїнської ліги правників проти корупції за підписом Голови ради вказаної громадської організації ОСОБА_2: «оскільки своєю бездіяльністю на посаді начальника ГУ ДМС в Харківській області він (ОСОБА_1) сприяв і продовжує сприяти поширенню діяльності приватних фірм-посередників, які перебрали на себе функції державного органу. Чи не є це свідченням повної професійної некомпетентності очільника відомства?»,

- ІНФОРМАЦІЯ_2 в статті «ІНФОРМАЦІЯ_3»: «Однак особи, які звертаються до послуг фірм - посередників, наприклад, на території Харківської області, пишуть заяву на ім'я начальника ГУ ДМС України ОСОБА_1 на прискорення - і жодні довідки вже непотрібні!»,

- «оформлення документів не може відбуватись без корупційних зв'язків із посадовими і службовими особами ДМС України»

такою, що не відповідає дійсності та завдає шкоди честі, гідності та діловій репутації ОСОБА_1.

2.Визнати наступну інформацію, розміщену ІНФОРМАЦІЯ_4 на сторінці громадянина України ОСОБА_5 у мережі ІНФОРМАЦІЯ_5. від користувача «ОСОБА_2»: *«ОСОБА_5, чесно кажучи, здивована, що Ви, як журналіст, не в курсі, що відбувається в Харкові під чутким керівництвом «порядного» ОСОБА_1. ДМС у колапсі, замість цієї державної структури «працюють» фірми-посередники. Давно одержувані закордонний паспорт? Ну щоб Ви трохи «вниклі», надсилаю це посилання...*

...Хабар і в часи ОСОБА_16 був хабарем а товарищ ОСОБА_1 продовжує славні традиції дмс не тільки часів ОСОБА_16, а й радянського і пострадянського овіра», -

такою, що не відповідає дійсності та завдає шкоди честі, гідності та діловій репутації ОСОБА_1.

3.Зобов'язати протягом календарного місяця з моменту набрання законної сили судовим рішенням у даній справі Громадське об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» спростувати як таку, що не відповідає дійсності, інформацію про ОСОБА_1 шляхом розміщення на Інтернет-ресурсі на головній сторінці та в розділах «Щоденник», «Корупція» сайту Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» <http://nocorrupt.com> резолютивної частини вказаного рішення суду.

4.Зобов'язати протягом календарного місяця з моменту набрання законної сили судовим рішенням у даній справі ОСОБА_2 оприлюднити резолютивну частину рішення шляхом її розміщення на Інтернет-ресурсі на головній сторінці сайту Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» <http://nocorrupt.com> та на сторінці громадянина України ОСОБА_5 у мережі Facebook <https://www.facebook.com>.

5.Стягнути з Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» та з ОСОБА_2 на користь ОСОБА_1 в якості відшкодування моральної шкоди грошову суму в розмірі по 170 грн. з кожного відповідача.

6.Стягнути з відповідачів на користь позивача всі сплачені судові витрати.

Свої вимоги позивач обґрунтовував тим, що 15.10.2015 року в мережі Інтернет на сайті Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» ІНФОРМАЦІЯ_1 був розміщений відкритий лист до Голови партії «Солідарність» - Блок Петра Порошенка» ОСОБА_4 від Всеукраїнської ліги правників проти корупції за підписом Голови ради вказаної громадської організації ОСОБА_2, в якому поширена інформація про нього, яка не відповідає дійсності, є недостовірною та негативною, заподіює шкоду його честі, гідності та діловій репутації.

Так, у вказаному відкритому листі міститься наступна інформація: «Ми, громадська організація Всеукраїнська ліга правників проти корупції, звертаємося до Вас із приводу висування кандидатом в депутати до Харківської міської ради від партії "Солідарність" - Блок Петра Порошенка» ОСОБА_1, начальника Головного управління Державної міграційної служби в Харківській області. Хочемо звернути Вашу увагу на те, що кандидатура ОСОБА_1 дискредитує антикорупційні ініціативи

Президента України. ОСОБА_1 обіймає посаду начальника ГУ ДМСУ в Харківській області майже півтора роки, однак у роботі цього державного органу не відбулося жодних позитивних змін. Наша організація вже майже рік веде наполегливу роботу із зменшення корупції у діяльності ДМС України. За цей час подано більше двадцяти п'яти заяв та звернень до різних правоохоронних і державних органів. Однак очільник служби не звертає уваги на проблеми свого відомства, не спілкується з громадськістю, зокрема, відмовився від зустрічі з активістами харківської ініціативної групи «Закордонний паспорт за 170 грн.» Активна комерційна діяльність приватних посередників при оформленні закордонних паспортів, посвідок на проживання, набуття громадянства тощо не може відбуватися без відома та безпосередньої участі посадових та службових осіб територіальних підрозділів ДМС, які є підлеглими пана ОСОБА_1. Маємо надію, що правоохоронні органи врешті решт нададуть адекватну юридичну оцінку корумпованості посадовців. Враховуючи все вищенаведене, ми закликаємо Вас, шановний ОСОБА_4, поки є час, відкликати кандидатуру ОСОБА_1 і видалити із списків партії «Солідарність» - Блок Петра Порошенка», оскільки своєю бездіяльністю на посаді начальника ГУ ДМС в Харківській області він сприяв і продовжує сприяти поширенню діяльності приватних фірм-посередників, які перебрали на себе функції державного органу. Чи не є це свідченням повної професійної некомпетентності очільника відомства?

Шановний ОСОБА_4! Маємо надію, що своїм рішенням Ви покажете всій Україні приклад очищення партійних рядів та реальних змін у владі, яка чує голос громадськості та працює для розквіту країни!

Інформація у вказаному відкритому листі стосовно бездіяльності, відсутності позитивних змін, повної некомпетентності та сприянню поширенню приватних фірм посередників дискредитує його в очах громадськості, викликає обурення в населення, завдає шкоди його честі, гідності та діловій репутації. По суті така інформація є обвинуваченням його у вчиненні корупційного діяння. А неправдива інформація повинна бути спростована особами, причетними до її поширення.

Також зазначав, що він станом на дату звернення до суду не підтримував відносин з Громадським об'єднанням «Всеукраїнська ліга правників проти корупції», не знайомий особисто з Головою ради вказаної громадської організації ОСОБА_2, не отримувал будь-яких запрошень від вказаної організації.

Негативні наслідки, спричинені йому діями відповідачів, свідомо спрямовані на заподіяння шкоди його кар'єрі державного службовця, формування негативного враження про органи міграційної служби взагалі та керівника ГУ ДМС в Харківській області, ускладнення відносин міграційної служби та її керівника з громадянами, юридичними особами, органами державної влади, а відтак, ОСОБА_1 потребує поновлення його порушених прав шляхом визнання зазначеної вище інформації такою, що не відповідає дійсності, та шляхом її спростування.

Його діяльність на посаді керівника, навпаки, свідчить про боротьбу з фірмами- посередниками, здійснення позитивних змін у роботі ДМС. Управління ДМС регулярно проводить роз'яснювальну роботу серед населення в ЗМІ, мережі Інтернет стосовно повноважень міграційної служби та наполягає не звертатися до фірм-посередників.

Окрім вказаних вище недостовірних даних у відкритому листі, Відповідачами протягом поточного року постійно на сайті ГО «Всеукраїнська ліга правників проти корупції», а також в коментарях на інших сайтах розповсюджується негативна інформація про органи ДМС, про ГУ ДМС України в Харківській області та начальника ГУ ДМС України в Харківській області ОСОБА_1. Так, на сайті Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» ІНФОРМАЦІЯ_2 розміщена стаття «ІНФОРМАЦІЯ_3», в якій вказано наступне: «Термін оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон в регламентному режимі, встановлений чинним законодавством, - 20 робочих днів; термінове оформлення - сім робочих днів. Згідно інформації, розміщеної на офіційному сайті ДМС України, якщо поїздка пов'язана з терміновим лікуванням від'їжджаючого, від'їздом особи, яка супроводжує тяжко хворого, чи смертю родича, який проживав за кордоном, - термін оформлення документа складає три робочих дні. Зрозуміло, необхідно надати документи, що підтверджують ці факти. Однак особи, які звертаються до послуг фірм-посередників, наприклад, на території Харківської області, пишуть заяву на ім'я начальника ГУ ДМС України ОСОБА_1 на прискорення - і жодні довідки вже непотрібні! Наша громадська організація вважає, що будь-які дії із

непередбаченого законом прискореного оформлення закордонних паспортів, а також оформлення документів за регулярною процедурою ("запис" на прийом у державну структуру на визначений час, тобто поза чергою, послуги із одержання довідок про судимість тощо) не можуть відбуватись без корупційних зв'язків із посадовими і службовими особами ДМС України, а безпосередня близькість офісів окремих фірм до місця розташування, зокрема, Головного управління ДМС в Харківській області та його територіальних підрозділів, свідчать про добре налагоджену систему нелегальної взаємодії державного органу із приватними структурами. В діях осіб, які пропонують сприяння в оформленні і видачі закордонного паспорта в строки, коротші за офіційно визначені, з процедурними порушеннями, а також оформлення документів за регулярною процедурою, є ознаки злочину за ст. 369-2 КК України «Зловживання впливом». За ч. 2 ст. 369-2 КК ініціатором пропозиції чи надання неправомірної вигоди може виступати особа-посередник (працівник приватної фірми - посередника), яка у відповідь на пропозицію надати чи фактичне надання їй такої вигоди (завищеної грошової суми за оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон, іншого документа) погоджується (обіцяє) здійснити вплив на уповноважену особу (працівника ДМС України) з метою скорочення строку, передбаченого законом для оформлення документа, або його оформлення та одержання поза чергою. Тобто чиновнику пропонують прийняти рішення, яке забезпечить "неправомірні переваги" конкретному громадянину. У діях працівника ДМС, який одержує матеріальну винагороду за "сприяння" (підписання заяви на термінове оформлення паспорта, оформлення заяви-анкети громадянина поза чергою, фотографування тощо), є ознаки злочину, передбаченого ст. 368 КК України - прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.»?

Також позивач вказував, що викладена у вказаній статті інформація про прискорення видачі паспорта також є неправдивою, недостовірною з незаконним, бездоказовим обвинуваченням його в корупційних зв'язках із суб'єктами господарювання. З урахуванням посилання у статті на ознаки кримінального діяння, має місце його звинувачення у причетності до злочину, що порушує передбачені Конституцією його законні права та свободи.

Окрім того, зазначає, що ІНФОРМАЦІЯ_4 на сторінці громадянина України ОСОБА_5 у мережі Facebook розміщено матеріал щодо вподобань даного громадянина відносно кандидатури для голосування в депутати Харківської міської ради ІНФОРМАЦІЯ_6

Таким чином, відповідач ОСОБА_2 прямо звинувачує його у скоєнні кримінального правопорушення, а саме у хабарництві, що є відвертим наклепом, не має під собою жодного підґрунтя і є особистою видумкою ОСОБА_10, направленою на завдання йому шкоди. Крім того, вищезазначені висловлювання викладені у принизливій формі, що принижує його честь і гідність, ділову репутацію. Вказана відповідачами інформація не відповідає дійсності, є образливою та створює вкрай негативне ставлення у читачів та користувачів Інтернет-ресурсів, а тому порушує його немайнові права на повагу до його честі, гідності та ділової репутації.

Також ОСОБА_1 вказував, що внаслідок поширення недостовірної інформації відповідачами, він зазнав моральної шкоди, відповідно повинен отримати належну сатисфакцію шляхом відшкодування моральної шкоди, яку він оцінює з урахуванням бажаної вартості закордонного паспорта - 170 грн. з кожного відповідача.

Позивач ОСОБА_1 у судові засідання не з'явився.

Представника позивача ОСОБА_11 у судовому засіданні позовні вимоги підтримав та просив їх задовольнити з підстав зазначених у позовній заяві.

Представники відповідачів ОСОБА_12, ОСОБА_13 проти задоволення позову заперечували.

Відповідач ОСОБА_2 позовні вимоги не визнала.

Представника третьої особи ОСОБА_14 у судовому засіданні позовні вимоги підтримала.

Рішенням Дзержинського районного суду міста Харкова від 15 березня 2018 року позов ОСОБА_1 задоволено частково. Постановлено: визнати наступну інформацію, розміщену в мережі Інтернет на сайті Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції»:

- ІНФОРМАЦІЯ_1 у відкритому листі до Голови партії «Солідарність» - Блок Петра Порошенка» ОСОБА_4 від Всеукраїнської ліги правників проти корупції за підписом Голови ради вказаної громадської організації ОСОБА_2: «...оскільки своєю бездіяльністю на посаді начальника ГУ ДМС в Харківській області він (ОСОБА_1) сприяв і продовжує сприяти поширенню діяльності приватних фірм-посередників, які перебрали на себе функції державного органу. Чи не є це свідченням повної професійної некомпетентності очільника відомства?»

- ІНФОРМАЦІЯ_2 в статті «ІНФОРМАЦІЯ_3»: «Однак особи, які звертаються до послуг фірм - посередників, на території Харківської області, пишуть заяву на ім'я начальника ГУДМС України ОСОБА_1 на прискорення - і жодні довідки вже непотрібні!».

- «оформлення документів не може відбуватись без корупційних зв'язків із посадовими і службовими особами ДМС України»,-

такою, що не відповідає дійсності та завдає шкоди честі, гідності та діловій репутації ОСОБА_1;

зобов'язати протягом календарного місяця з моменту набрання законної сили судовим рішенням у даній справі Громадське об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» спростувати як таку, що не відповідає дійсності, інформацію про ОСОБА_1 шляхом розміщення на Інтернет-ресурсі на головній сторінці та в розділах «Щоденник», «Корупція» сайту Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» <http://nocorrupt.com> резолютивної частини даного рішення суду;

стягнути з Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» на користь ОСОБА_1 в якості відшкодування моральної шкоди грошову суму в розмірі 170 грн.

В задоволенні іншої частини позовних вимог відмовлено.

Вирішено питання розподілу судових витрат.

В апеляційній скарзі Громадське об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» просить рішення суду в частині задоволених позовних вимог скасувати та ухвалити в цій частині, яким відмовити позивачу у задоволенні його вимог повністю.

При цьому посилається на невідповідність висновків суду обставинам справи, прошення норм матеріального та процесуального права.

Зазначає, що поширена інформація є оціночними судженнями та спростуванню не підлягає. Стягнення моральної шкоди є безпідставним та суперечить вимогам Закону України «Про інформацію». Крім того, вказує на низку порушень норм процесуального законодавства під час розгляду справи.

Вислухавши доповідь судді, вивчивши апеляційну скаргу та матеріали справи, судова колегія вважає, що апеляційна скарга підлягає задоволенню виходячи з наступних підстав.

Відповідно до ч.ч. 1,2 ст. 367 ЦПК України апеляційний суд переглядає справу за наявними в ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги; досліджує докази, що стосуються фактів, на які учасники справи посилаються в апеляційній скарзі та (або) відзиві на неї.

Згідно зі ч. 1 ст. 368 ЦПК України, справа розглядається судом апеляційної інстанції за правилами, встановленими для розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження, з особливостями, встановленими цією главою.

Відповідно до ст.ст. 263, 264 ЦПК України судові рішення повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим. Законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм процесуального права. Судове рішення має відповідати завданню цивільного судочинства, визначеному цим Кодексом. Обґрунтованим є рішення, ухвалене на підставі повно і всебічно

з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених тими доказами, які були досліджені у судовому засіданні.

Задовольняючи позовні вимоги ОСОБА_1 частково, суд першої інстанції виходив із того, що на сайті Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» була розповсюджена недостовірна та образлива інформація про позивача, чим останньому завдано моральної шкоди. Щодо вимог позивача до відповідачки ОСОБА_2 вважав за необхідне відмовити, виходячи з їх недоведеності.

Проте повністю погодиться з таким висновком суду не можна.

Встановлено та не заперечується сторонами, що в мережі Інтернет на сайті Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» ІНФОРМАЦІЯ_1 був розміщений відкритий лист до Голови партії «Солідарність» - Блок Петра Порошенка» ОСОБА_4 від Всеукраїнської ліги правників проти корупції за підписом Голови ради вказаної громадської організації ОСОБА_2, в якому зазначено: «оскільки своєю бездіяльністю на посаді начальника ГУ ДМС в Харківській області він (ОСОБА_1) сприяв і продовжує сприяти поширенню діяльності приватних фірм-посередників, які перебрали на себе функції державного органу. Чи не є це свідченням повної професійної некомпетентності очільника відомства?» (а.с. 10-12).

Крім того сайті Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» ІНФОРМАЦІЯ_2 розміщена стаття «ІНФОРМАЦІЯ_3» з наступними твердженнями: «Однак особи, які звертаються до послуг фірм - посередників, наприклад, на території Харківської області, пишуть заяву на ім'я начальника ГУДМС України ОСОБА_1 на прискорення - і жодні довідки вже непотрібні!»; «оформлення документів не може відбуватись без корупційних зв'язків із посадовими і службовими особами ДМС України».

Ухвалою суду від 23.05.2016 року по справі була призначення судова семантико-текстуальна експертиза, відповідно до висновку якої вказані висловлювання мають у собі інформацію негативного характеру про ОСОБА_1 та у своїй структурі містять як твердження про факти, так і оціночні судження.

У другій статті серед висловлювань негативного характеру відсутні такі, що мають образливий характер щодо ОСОБА_1 (а.с. 92-99).

Відповідно до Конституції України життя і здоров'я людини, її честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.

Конституцією України кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань (стаття 34).

Разом із тим, відповідно до статті 68 Конституції України кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Праву на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань відповідає обов'язок не поширювати про особу недостовірну інформацію та таку, що ганьбить її гідність, честь чи ділову репутацію.

Чинне законодавство не містить визначення понять гідності, честі чи ділової репутації, оскільки вони є морально-етичними категоріями й одночасно особистими немайновими правами, яким закон надає значення самостійних об'єктів судового захисту.

Зокрема, під гідністю слід розуміти визнання цінності кожної фізичної особи як унікальної біопсихосоціальної цінності, з честю пов'язується позитивна соціальна оцінка особи в очах оточуючих, яка ґрунтується на відповідності її діянь (поведінки) загальноприйнятим уявленням про добро і зло, а під діловою репутацією фізичної особи розуміється набута особою суспільна оцінка її ділових і професійних якостей при виконанні нею трудових, службових, громадських чи інших обов'язків.

Відповідно до статті 297 ЦК України кожен має право на повагу до його гідності та честі, гідність та честь фізичної особи є недоторканими і фізична особа має право звернутися до суду з позовом про захист її гідності та честі.

За змістом статей 94, 277 ЦК України, частини четвертої статті 32 Конституції України, статті 10 Конвенції про захист прав людини і основних свобод кожному гарантується право на захист ділової репутації та спростування недостовірної інформації особою, яка поширила таку інформацію.

У пункті 15 постанови Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2009 року № 1 «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» судам роз'яснено, що юридичним складом правопорушення, наявність якого може бути підставою для задоволення позову про захист гідності, честі чи ділової репутації, є сукупність таких обставин: а) поширення інформації, тобто доведення її до відома хоча б однієї особи у будь-який спосіб; б) поширена інформація стосується певної фізичної чи юридичної особи, тобто позивача; в) поширення недостовірної інформації, тобто такої, яка не відповідає дійсності; г) поширення інформації, що порушує особисті немайнові права, тобто або завдає шкоди відповідним особистим немайновим благам, або перешкоджає особі повно і своєчасно здійснювати своє особисте немайнове право.

Недостовірною вважається інформація, яка не відповідає дійсності або викладена неправдиво, тобто містить відомості про події та явища, яких не існувало взагалі або які існували, але відомості про них не відповідають дійсності (неповні або перекручені).

Згідно з частиною третьою статті 277 ЦК України негативна інформація, поширена про особу, вважається недостовірною, якщо особа, яка її поширила, не доведе протилежного (презумпція добропорядності). Спростування поширеної недостовірної інформації повинно здійснюватись незалежно від вини особи, яка її поширила.

Відповідно до вимог частин першої, другої статті 30 Закону України «Про інформацію» ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за висловлення оціночних суджень. Оціночними судженнями, за винятком наклепу, є висловлювання, які не містять фактичних даних, критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, зокрема з огляду на характер використання мовно-стилістичних засобів (вживання гіпербол, алегорій, сатири). Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості.

У рішенні Європейського суду з прав людини у справі «Лінгенс проти Австрії» зазначено, що необхідно розрізняти факти та оціночні судження. Існування фактів можна довести, а правдивість критичного висловлювання не підлягає доведенню. Вимога доводити правдивість критичного висловлювання є неможливою для виконання і порушує свободу на власну точку зору, що є фундаментальною частиною права, захищеного статтею 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року.

У свою чергу фактичне твердження - це логічна побудова та викладення певного факту чи групи фактів. Факт - це явище об'єктивної дійсності, конкретні життєві обставини, які склалися у певному місці та часі за певних умов. Враховуючи те, що факт, сам по собі, є категорією об'єктивною, незалежною від думок та поглядів сторонніх осіб, то його відповідність дійсності може бути перевірена та встановлена судом.

Судження - це те ж саме, що й думка, висловлення. Воно являє собою розумовий акт, що має оціночний характер та виражає ставлення того, хто говорить, до змісту висловленої думки і напряму, пов'язаними із такими психологічними станами, як віра, впевненість чи сумнів. Оцінити правдивість чи правильність судження будь-яким шляхом неможливо, а тому воно не входить до предмета судового доказування.

У пункті 19 постанови Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2009 року № 1 «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» судам роз'яснено, що відповідно до статті 277 ЦК України не є предметом судового захисту оціночні судження, думки, переконання, критична оцінка певних фактів і недоліків, які, будучи вираженням суб'єктивної думки і поглядів відповідача, не можна перевірити на

предмет їх відповідності дійсності (на відміну від перевірки дійсності фактів) і спростувати, що відповідає прецедентній судовій практиці Європейського суду з прав людини при тлумаченні статті 10 Конвенції.

Вирішуючи питання про визнання поширеної інформації недостовірною, суди повинні визначати характер такої інформації та з'ясувати, чи є вона фактичним твердженням, чи оціночним судженням.

Аналогічна правова позиція висловлена Верховним Судом України у постанові від 29 листопада 2017 року у справі № 6-639 цс 17.

28 березня 2013 року у справі «Нова газета» та Бородянський проти Росії» Європейський суд із прав людини наголосив, що втручання в свободу вираження власних думок та поглядів порушує свободу висловлення думки в трьох випадках: якщо воно здійснено не на підставі закону, якщо воно не переслідує допустимої мети або якщо воно порушує баланс між метою, заради якої здійснено втручання, і свободою вираження думки.

Європейський суд із прав людини також підтвердив, що правдивість оціночних суджень не припускає можливості доказування, і оціночні судження дійсно слід відрізняти від фактів, існування яких може бути підтвержене та виділив три можливі варіанти фундаменту, на якому можна побудувати свою оцінку: 1) факти, що вважаються загальновідомими; 2) підтвердження висловлювання яким-небудь джерелом; 3) посилення на незалежне дослідження.

Таким чином, враховуючи висновок Європейського суду з прав людини, фактичні твердження та оціночні судження є різними поняттями, а розмежування цих термінів лежить в основі захисту права на честь та гідність, як особистих немайнових прав.

Крім того, у разі якщо позивач є публічною особою, то суд, розглядаючи і вирішуючи справу про захист його гідності, честі чи ділової репутації, повинен урахувати, що публічними фігурами є особи, які обіймають державні посади і (або) користуються державними ресурсами, а також усі ті, хто відіграє певну роль у суспільному житті (у галузі політики, економіки, мистецтва, соціальної сфери, спорту чи в будь-якій іншій галузі).

Оскільки політичні діячі та посадові особи, які обіймають публічні посади або здійснюють публічну владу на місцевому, регіональному, національному чи міжнародному рівнях, вирішили апелювати до довіри громадськості та погодилися «виставити» себе на публічне політичне обговорювання, то вони підлягають ретельному громадському контролю і потенційно можуть зазнати гострої та сильної громадської критики у засобах масової інформації з приводу того, як вони виконували або виконують свої функції. При цьому зазначені діячі та особи не повинні мати більшого захисту своєї репутації та інших прав порівняно з іншими особами. У зв'язку із цим межа допустимої критики щодо політичного діяча чи іншої публічної особи є значно ширшою, ніж окремої пересічної особи. Публічні особи неминуче відкриваються для прискіпливого висвітлення їх слів та вчинків і повинні це усвідомлювати.

Таким чином, суд першої інстанції частково задовольняючи позов, здійснив втручання у право Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» на свободу вираження поглядів у спосіб, що не є необхідним у демократичному суспільстві, а тому допустив порушення статті 10 Конвенції про захист прав і основних свобод людини.

На сайті Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» було розміщено інформацію щодо ситуації, яка стосується оформлення загранпаспортів, з метою привернути увагу громадськості відповідач виразив суб'єктивні оціночні судження, свій особистий погляд на події та власну критичну оцінку діяльності позивача, оскільки саме останній очолює ГУ ДМС в Харківській області та є публічною особою.

Крім того, висновком експертизи встановлено, що висловлювання, наведені на сайті Громадської організації, хоча і виражені у формі негативного висловлювання щодо діяльності ОСОБА_1, проте мають у своїй структурі як твердження про факти, так і оціночні судження.

З огляду на викладене, їх не можна вважати фактологічними.

Крім того, визнаючи інформацію недостовірною, судом не наведено жодних доказів на її спростування, як того вимагає закон.

За таких обставин, колегія суддів вважає, що спірні висловлювання не підлягають спростуванню.

Не підлягають задоволенню і вимоги про відшкодування моральної шкоди, оскільки ч.2 ст.31 Закону України «Про інформацію» передбачено, що суб'єкти владних повноважень як позивачі у справах про захист честі, гідності та ділової репутації вправі вимагати судовому порядку лише спростування недостовірної інформації про себе і не мають права вимагати відшкодування моральної (немайнової) шкоди.

Посилання в рішенні суду на те, що ОСОБА_1 звернувся до суду як фізична, а не посадова особа, не ґрунтується на законі, оскільки позивач просить спростувати інформацію, яка стосується його професійної діяльності на посаді начальника ГУ ДМС в Харківській області.

В частині відмови у задоволенні позову до ОСОБА_2 рішення суду не оскаржувалось і судом апеляційної інстанції не переглядалось.

Таким чином, відповідно до положень ч. 1 ст. 367 ЦПК України рішення суду першої інстанції підлягає зміні з ухваленням нового судового рішення про відмову у задоволенні позову.

Керуючись ст.ст. 374, 376, 381-384 ЦПК України, суд, -

ПОСТАНОВИВ:

Апеляційну скаргу Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» - задовольнити.

Рішення Держинського районного суду міста Харкова від 15 березня 2018 року в частині визнання наступної інформації, розміщеної в мережі Інтернет на сайті Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції»:

- ІНФОРМАЦІЯ_1 у відкритому листі до Голови партії «Солідарність» - Блок Петра Порошенка» ОСОБА_4 від Всеукраїнської ліги правників проти корупції за підписом Голови ради вказаної громадської організації ОСОБА_2: «...оскільки своєю бездіяльністю на посаді начальника ГУ ДМС в Харківській області він (ОСОБА_1) сприяв і продовжує сприяти поширенню діяльності приватних фірм-посередників, які перебрали на себе функції державного органу. Чи не є це свідченням повної професійної некомпетентності очільника відомства?»

- ІНФОРМАЦІЯ_2 в статті «ІНФОРМАЦІЯ_3»: «Однак особи, які звертаються до послуг фірм - посередників, на території Харківської області, пишуть заяву на ім'я начальника ГУДМС України ОСОБА_1 на прискорення - і жодні довідки вже непотрібні!».

- «оформлення документів не може відбуватись без корупційних зв'язків із посадовими і службовими особами ДМС України»,-

такою, що не відповідає дійсності та завдає шкоди честі, гідності та діловій репутації ОСОБА_1;

зобов'язання протягом календарного місяця з моменту набрання законної сили судовим рішенням у даній справі Громадське об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» спростувати як таку, що не відповідає дійсності, інформацію про ОСОБА_1 шляхом розміщення на Інтернет-ресурсі на головній сторінці та в розділах «Щоденник», «Корупція» сайту Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» <http://nocorrupt.com> резолютивної частини даного рішення суду;

стягнення з Громадського об'єднання «Всеукраїнська ліга правників проти корупції» на користь ОСОБА_1 в якості відшкодування моральної шкоди грошової суми в розмірі 170 грн. та судових

витрат у розмірі 7743,42 грн.- скасувати .

Постановити в цій частині нове рішення, яким у задоволенні позову ОСОБА_1 -відмовити.

В іншій частині рішення залишити без змін.

Постанова набирає законної сили з дня її прийняття і може бути оскаржена в касаційному порядку безпосередньо до Верховного Суду протягом тридцяти днів з дня складення повного судового рішення.

Головуючий   **І.С. Сащенко**

Судді   **А.І. Овсяннікова**

І.П. Коваленко